

Hovedpunkter i EUMC's rapport

“Muslimer i Den Europæiske Union: Diskrimination og islamofobi”

Sammendraget foreligger på alle EU-sprog til orientering. Kun den engelske udgave er autentisk.

”Muslimer i Den Europæiske Union: Diskrimination og islamofobi” er titlen på en rapport fra Det Europæiske Observatorium for Racisme og Fremmedhad (EUMC) om muslimeres situation i Den Europæiske Unions medlemsstater.

I rapporten undersøges tilgængelige data og information om omfanget og arten af diskrimination mod muslimer og tilfælde af islamofobi. Dokumentationen og indberetningerne på området er stadig utilstrækkelige. Rapporten giver også eksempler på god praksis i medlemsstaterne og fremlægger forslag til foranstaltninger til bekæmpelse af diskrimination og racisme og til fremme af integration.

De vigtigste resultater og konklusioner

- ✓ uanset deres etniske baggrund og/ eller holdning til religion er mange europæiske muslimer udsat for diskrimination når det gælder beskæftigelse, uddannelse og bolig.
- ✓ diskrimination mod muslimer kan bero på islamofobiske holdninger og racistisk og xenofobisk vrede, da disse elementer ofte er nært forbundet med hinanden. Fjendtlighed over for muslimer skal derfor ses i en bredere sammenhæng, nemlig i forbindelse med xenofobi og racisme mod indvandrere og minoriteter.
- ✓ der er ingen tvivl om, at muslimer er udsat for islamofobiske handlinger, som strækker sig fra verbale trusler til fysiske angreb, selvom der kun indsamles oplysninger om grove hændelser med baggrund i religion i et meget begrænset omfang.
- ✓ de tilgængelige oplysninger om ofre for diskrimination viser, at der er uforholdsmæssig mange europæiske muslimer i områder med dårlige boligforhold, mens resultaterne på uddannelsesområdet ligger under og arbejdsløshedstallene over gennemsnittet. Muslimer er ofte beskæftigede i jobs, som kræver lavere kvalifikationer. Som gruppe er de overrepræsenteret i de lavtlønnede sektorer i samfundet.
- ✓ mange europæiske muslimer, navnlig unge, støder på forhindringer, når det gælder om at opnå en bedre social stilling. Dette kan medføre en følelse af håbløshed og social udstødelse
- ✓ racisme, diskrimination og social marginalisering er en alvorlig trussel mod integration og fællesskabets samhørighed.

Vidnesbyrd om diskrimination mod europæiske muslimer

Beskæftigelse

I visse medlemsstater er arbejdsløshedstallene som regel høje blandt muslimer. For eksempel er arbejdsløshedstallene i Det Forenede Kongerige blandt muslimer højere end for personer (både mænd og kvinder) af en hvilken som helst anden religiøs observans. I Irland viste en folketælling i 2002, at der blandt muslimer var 11 % arbejdsløshed, mens det nationale gennemsnit lå på 4 %.

Undersøgelser af diskrimination viser, at muslimer er udsat for diskrimination og har begrænsede beskæftigelsesmuligheder. I Det Forenede Kongerige blev der for eksempel i et radioprogram produceret af BBC i 2004 foretaget en undersøgelse, hvor 50 virksomheder modtog ansøgninger fra 6 opdigtede ansøgere med navne, som gav stærke associationer til personer med hvid britisk, afrikansk eller muslimsk baggrund. Hvide kandidater (25 %) blev oftere indkaldt til samtale end kandidater med mørk hudfarve (13 %), mens dem, som havde et muslimsk navn (9 %) fik de dårligste resultater. I Frankrig i 2004 sendte Paris' Universitet standard-cv'er ud for en række forskellige etniske grupper som svar på 258 jobannoncer vedrørende en stilling som salgsmedarbejder. Det viste sig, at en person fra Nordafrika havde fem gange færre chance for at få et positivt svar.

Uddannelse

Dårlige resultater på uddannelsesområdet er et andet aspekt af den diskrimination, som europæiske muslimer er udsat for. I flere medlemsstater, hvor en meget stor del af indvandrerbefolkningen består af muslimer (f.eks. Danmark, Tyskland og Frankrig), indvandrere og efterkommere fra tredjelande, er der færre fra disse grupper, som fuldfører en uddannelse, og de opnår gennemsnitlig lavere kvalifikationer end flertalsbefolkningen.

OECD's Pisa-undersøgelser af indvandrerelvers færdigheder, viser, at elever, der ikke er født i landet, har meget dårligere læse- og skrivefærdigheder end elever, der er født i landet. Det er navnlig i lande, hvor indvandrerfamilier - mange med muslimsk baggrund - har en forholdsvis lav uddannelsesmæssig- og social-økonomiske status, at forskellene mellem studerende med og uden indvandrerbaggrund som regel er større.

Religionsundervisningen i medlemsstaterne foregår på grundlag af forskellige metoder. Disse omfatter blandt andet formel sekulær religionsundervisning, tværfaglig undervisning i islam og separat undervisning i islam inden for eller uden for den offentlige skole. Det muslimske samfund giver også supplerende undervisning i islam, men det giver anledning til bekymring, at der fra tredjelande inviteres imamer, som ingen formelle kvalifikationer har, og som kun har lidt eller intet kendskab til den lokale sociale og kulturelle kontekst.

Boligforhold

Indvandrere, herunder indvandrere navnlig fra muslimske lande, har generelt dårligere boligforhold, og deres boligsituation er forholdsvis mere sårbar og usikker. Der er sket nogle forbedringer i boligmønstret, men ulighederne på boligområdet skyldes fortsat utilstrækkelige sociale boliger til lavindkomstgrupper såsom indvandrere eller efterkommere af indvandrere.

Vidnesbyrd om islamofobiske hændelser

Antallet af tilgængelige officielle data skal øges, for at religiøst motiverede eller grove lovovertrædelser kan identificeres. På nuværende tidspunkt er det kun Det Forenede Kongerige og Finland, der har officielle mekanismer for indsamling af strafferetlige data,

som giver nærmere oplysninger om racismeofrenes oprindelse. Det er kun Det Forenede Kongerige, der offentliggør strafferetlige oplysninger, som nærmere bestemt identificerer muslimer som ofre for hadske kriminelle handlinger.

Ikke desto mindre viser kombinationen af officielle og uofficielle oplysninger fra ngo'er, at der er blevet indberettet om islamofobiske hændelser i flere EU-medlemsstater. Disse spænder fra verbale trusler til fysiske angreb på personer og ejendom.

EUMC identificerer islamofobi og dets tilkendegivelser på grundlag af internationalt vedtagne normer vedrørende racisme og det igangværende arbejde i Europarådet og FN.

Fakta om muslimske samfund i Den Europæiske Union

De demografiske statistikker, der foreligger, giver kun et skøn over, hvor mange muslimer, der bor i Den Europæiske Union. Det laveste tal, som er baseret på officielle beregninger og skøn fra ngo'er, ligger på ca. 13 mio., hvilket svarer til 3,5 % af EU's samlede befolkning.

Muslimer udgør den anden største religiøse gruppe i EU's mange trossamfund. Muslimer, der bor i EU, er en stor sammenblanding af forskellige etniske tilhørsforhold, sprog og sekulære og religiøse tendenser, kulturelle traditioner og politiske overbevisninger.

Muslimer fra Tyrkiet, Nordafrika, Mellemøsten, Pakistan, Bangladesh og det tidligere Jugoslavien er fremherskende blandt de muslimske befolkningsgrupper i Den Europæiske Union. En stor del af dem er EU-borgere. Nogle af de muslimer, der bor i EU, har også en lang historisk tilstedeværelse i de lande, de lever i.

EUMC opfordrer især til følgende lovgivningsmæssige og politiske reaktioner:

EUMC er af den opfattelse, at foranstaltninger og praksis, som bekæmper diskrimination og social marginalisering bør være prioriteter på den politiske dagsorden. Politiske reaktioner skal anerkende, at mange muslimer i EU har været udsat for at blive diskrimineret, hvilket har påvirket deres beskæftigelsesmuligheder og uddannelsesmæssige status og derfor ført til social marginalisering.

- ✓ **Gennemførelse af lovgivning:** Medlemsstaterne skal fuldt ud anvende EU-direktiverne om ikke-forskelsbehandling (direktivet om racelighed 2000/43/EF og direktivet om ligebehandling med hensyn til beskæftigelse 2000/78/EF) og udnytte deres bestemmelser bedre, herunder bestemte foranstaltninger til fremme af lighed. Medlemsstaterne skal også overveje at gå udover direktivernes juridiske minimumskrav og sikre, at grupper, der er sårbare over for diskrimination, er bevidste om deres rettigheder og sikre, at de råder over midler, der sætter dem i stand til at sikre disse rettigheder.
- ✓ **Registrering og politiarbejde i forbindelse med islamofobiske hændelser:** Medlemsstaterne opfordres til at indføre mekanismer, som registrerer alle racistiske hændelser med henblik på at inddele disse statistikker i hændelser, der involverer forskellige offergrupper, herunder muslimer. Medlemsstaterne opfordres til at indarbejde bekæmpelse af racisme og kurser i mangfoldighed i politiets uddannelsesprogrammer.
- ✓ **Gennemførelse af social integration og integrationspolitikker for indvandrere og minoriteter:** Medlemsstaterne opfordres til at gennemføre foranstaltninger til støtte af

indvandrere og minoriteter, herunder muslimer, for at give dem lige muligheder og undgå, at de marginaliseres. Minoriteter skal aktivt inddrages når der udarbejdes politikker til fremme af social integration.

- ✓ **Fremme af foranstaltninger inden for beskæftigelsesområdet:** Medlemsstaterne opfordres til at styrke deres indsats for at forbedre beskæftigelsesmulighederne, særlig for unge minoritetsgrupper, herunder muslimer. Nationale og lokale offentlige myndigheder kan føre an med foranstaltninger, der fremmer lige adgang til beskæftigelse.
- ✓ **Fremme af undervisning og uddannelse:** Medlemsstaterne opfordres til at undersøge årsagerne til forskellene i uddannelsesniveauerne. Medlemsstaterne bør undgå, at elever fra minoritetsgrupper anbringes i separate klasser. Medlemsstaterne bør gennemgå undervisningsmaterialet for at sikre, at minoritetsgruppers historie er fremstillet på en korrekt måde. Diskussioner af racisme, xenofobi, antisemitisme og islamofobi bør være en del af en skolens officielle læseplaner.
- ✓ **Inddragelse af politiske partier:** Alle politiske partier i Europa opfordres til at underskrive og gennemføre "De europæiske politiske partiers charter for et ikke-racistisk samfund"¹.
- ✓ **Medindflydelse:** Europæiske muslimer skal opfordres til at tage mere aktiv del i det offentlige liv (f.eks. i politiske, økonomiske, sociale og kulturelle institutioner og processer).
- ✓ **Medierne:** Medierne skal gennemgå deres rapportering for at sikre, at deres informationsformidling på disse områder er korrekt og forståelig. Medierne opfordres til at gennemføre rekrutterings- og uddannelsesinitiativer for journalister for bedre at afspejle mangfoldigheden i EU. Medlemsstaterne opfordres til at gennemføre og styrke lovgivningen om internetudbydere for at forebygge udbredelsen af ulovligt racistisk materiale, jf. art. 14 i EF-direktivet om elektronisk handel (200031/EF).

Konkrete initiativer til bekæmpelse af islamofobi og til fremme af samhørighed

EUMC opfordrer medlemsstaterne til at gøre brug af de eksempler på konkrete initiativer, som findes i Europa, og hvoraf mange er fremhævet i denne rapport.

EUMC er af den opfattelse, at integration er en proces, som går i begge retninger. Mange europæiske muslimer erkender, at de er nødt til at gøre noget mere for at engagere sig i samfundet i bredere forstand. Samtidigt må Europas politiske ledere gøre en kraftigere indsats for at fremme en meningsfuld tværkulturel dialog og takle racisme, diskrimination og marginalisering mere effektivt. Det betyder at respektere mangfoldighed, at værne om grundlæggende rettigheder og at sikre lige muligheder for os alle.

Uddannelsesinitiativer

- ✓ I Luxembourg har undervisningsministeriet indført, at elever på sidste årgang skal have et kursus i religion og moral, som sætter fokus på tværreligiøs dialog og forklarer de menneskelige værdier forbundet med ikke-kristne religioner.

Tværfaglig religion

¹http://www.eumc.eu.int/eumc/index.php?fuseaction=content.dsp_cat_content&catid=3ef0500f9e0c5&contentid=3ef0546396bb5

- ✓ I Tyskland er der blevet oprettet flere fora om islam med henblik på at mindske fordomme mod og frygt for muslimske samfund og skabe en kritisk debat mellem repræsentanter for muslimske organisationer og repræsentanter for flertalsbefolkningen. Disse fora har ingen officiel status og er blevet iværksat af en ngo.
- ✓ I Det Forenede Kongerige har ledere af muslimske, jødiske og kristne trosretninger nu oprettet et forum for de tre trosretninger (Three Faiths Forum), som organiserer konferencer, seminarer og møder med nationale og lokale politikere.

Kommunale initiativer

- ✓ Rotterdams kommune støtter SPIOR, en platform bestående af islamiske organisationer. Organisationen, som blev grundlagt i 1990, varetager interesser for muslimer i byen og repræsenterer 42 organisationer, der spænder fra 8 etniske samfund til kvinde – og ungdomsorganisationer. I den seneste tid har der forestået en vigtig opgave med at fremme bedre forståelse mellem muslimer og ikke-muslimer. I perioden mellem februar og april 2005 organiserede Rotterdams byråd ni debatter om islam. Under disse debatter blev der diskuteret flere spørgsmål vedrørende islam lige fra, hvor høje minareterne var på nye moskeer til uddannelse og den økonomiske situation.
- ✓ I Det Forenede Kongerige har flere lokale myndigheder udarbejdet skriftlige retningslinjer for muslimske elevers pastorale, religiøse og kulturelle behov. Nogle af dem, der er mest detaljerede, og som har været til størst hjælp blev udarbejdet i Birmingham i samarbejde med Birminghams centrale moske. De lokale myndigheder har også udviklet god praksis med henblik på at tackle og udfordre islamofobi og nævner religionsfjendtlighed og islamofobi i deres politiske dokumentation.

Politiinitiativer

- ✓ I Det Forenede Kongerige har Londons politi (London Metropolitan Police Service) haft et bredt samarbejde med ngo'en FAIR (Forum against Islamophobia and Racism) og andre centrale organisationer i forbindelse med kampagnen 'Islamophobia – Don't Suffer in Silence' ('Islamofobi – Lid ikke i stilhed'). Dette var en stor kampagne, som blev iværksat af Londons politi i 2004 for at bekæmpe kriminelle handlinger mod muslimer, yde støtte til ofre for islamofobi og forbedre politiets overvågning og forbindelser til det muslimske samfund.

Denne rapport ledsages af en undersøgelse om ”**Opfattelser af diskrimination og islamofobi**”, som bygger på uddybende interview med medlemmer af muslimske organisationer i ti EU-medlemsstater. Disse interview giver et øjebliksbillede af opfattelser, følelser, frygt, frustrationer og også af de forhåbninger for fremtiden, som mange muslimer deler i EU.